

TANTÁRGYI TEMATIKA

2026/2027 tanév 1. félév; Jogász szak

Tantárgy neve: Egyetemes állam- és jogtörténeti gyakorlat I.	Tantárgy Neptun kódja: AJJOT272N1 (nappali) AJJOT272L1 (levelező) Tárgyfelelős intézet: Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet Jogtörténeti Tanszék Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Petrasovszky Anna PhD. egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Dr. Petrasovszky Anna, PhD. egyetemi docens Dr. Koncz Ibolya Katalin PhD. LL.M tanszékvezető egyetemi docens Dr. Székely György PhD. oktató	
Javasolt félév: 1. őszi félév	Előfeltétel: -
Óraszám: nappali: 2 óra / hét levelező: 2 óra/félév	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 1	Munkarend: nappali/levelező
Tantárgy feladata és célja: Az EGYETEMES ÁLLAM- ÉS JOGTÖRTÉNETI GYAKORLAT I. tantárgy célja egyrészt az Egyetemes állam- és jogtörténet I. főtárgy tematikáját anyag követő módszerrel kiegészítse, gyakorlati oldalról világosítsa meg a főtárgy előadásain elhangzott elméleti felvetéseket. Másrészt a főtantárgyi előadáshoz kapcsolódóan felépített tematika szerint a fontosabb, részletesebb elemzést kívánó anyagok kis csoportokban történő elemzése. A hallgatók otthoni készüléssel, valamint a tanórákon való aktív részvétellel sajátítják el a gyakorlat anyagát. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T2, T5, T7, T10, T12, T16, T18 <i>képesség:</i> K1, K4, K9, K10, K14, K19, K26 <i>attitűd:</i> A1, A2, A4, A5, A6, A18 <i>autonómia és felelősség:</i> F1, F3, F4, F5	
Tantárgy tematikus leírása: A gyakorlati időpontok meghatározásánál kiemelten figyelmet fordítunk a főtárggyal való összhangra, és arra, hogy a tankörök számára – bár más napokon kerültek meghatározásra a gyakorlati órák – azonos tempóban biztosítsuk a tárgy tematikus leadását, valamint minden hallgató azonos héten teljesíthesse zárthelyi dolgozati követelményt. 1.. Félévi feladatok megbeszélése, Bevezetés, tantárgyi követelményrendszer ismertetése 2.. Az államhatalom keletkezésének történeti magyarázatai. Az ókori görög államok alkotmányos jellemzői; 3.. A középkor fogalma, a hűbériség, rendiség általános jellegzetességei, angol, francia, német változatai; 4.. Az európai abszolutizmus főbb alkotmánytörténeti jellemzői. A felvilágosult abszolutizmus általános és sajátos vonásai 5.. Francia forradalom és francia alkotmányok	

- 6.. Az amerikai alkotmány általános jellemzői
- 7.. Kelet-Európa államfejlődési irányai, Orosz/szovjet államfejlődési változások 1990-ig
- 8.. Osztrák alkotmányfejlődés 1848-tól 1990-ig
- 9.. Nappali tagozaton **zárt helyi dolgozat** tankönyvi 4-14. tételek (ld. Egyetemes Állam- és Jogtörténet I. főtárgy tantárgyi tematikájánál megadva) **2026. 10. 19.**
- 10.. Német alkotmányfejlődés a 19-20. században
- 11.. Dél-Európa államfejlődési tendenciái a 19-20. században.
- 12.. Nappali tagozaton **zárt helyi dolgozat nappali tagozaton** Tankönyvi 28-38 tételek (főtárgynál megadva) és az IV-V. önellenőrző kérdések közül 5 kérdés megválaszolása **2026. 11. 30.**
- 13.. Nappali tagozaton **pótzárt helyi dolgozatok** írása.
- 14.. Félév zárásával kapcsolatos technikai feladatok megbeszélése

ZÁRTHELYI ÉS PÓTZÁRTHELY DOLGOZATOK LEVELEZŐ TAGOZATON:

Időpontja:

2026. 11. 27. péntek, 12.00-14.00 a tankönyvi tételek 4-14. és 28-38. és az önellenőrző kérdéseknél tárgyalt tárgykörök. ONLINE

2026. 12. 04. péntek pótzárt helyi dolgozat a 2026.11. 27-i dátumnál megadottakból. JELENLÉTI, XX. ea.

Önellenőrző kérdéssor

EGYETEMES ÁLLAM- ÉS JOGTÖRTÉNET I.

2026/2027. tanév I. félév

Tankönyvi anyag: *Bónis-Gönczi-Koncz-Stipta: Egyetemes állam- jogtörténet* (2. bővített és átdolgozott kiadás, Patrocínium kiadó, Budapest, 2019.)

I.

- 1.. Milyen jelentősége van a *maritimitás* fogalmának?
- 2.. Milyen típusait különböztetjük meg a görög földön létrejött államalakulatoknak?
- 3.. Milyen testület volt az *apella* és mi jellemezte?
- 4.. Kinek a nevéhez fűződik a *timokrácia*, és mit értünk alatta?
- 5.. Ismertesse a germán közszervezet egységeit!
- 6.. Mutassa be a germán nemzetség funkcióit!
- 7.. Milyen központi tisztségviselők működtek a frank államban?
- 8.. Milyen helyi szerveket ismerünk a frank államban? Milyen közös vonások figyelhetők meg a frank grófság és a magyar királyi vármegyék között?
- 9.. Mit tartalmazott a német Aranybulla (1356)?
- 10.. Röviden jellemezze államfejlődés szempontjából a Német Birodalom három korszakát!

II.

- 1.. Milyen korszakokra bontható a francia alkotmánytörténet?
- 2.. Mit takar a *castellania* kifejezés?
- 3.. Hogy épül fel a hűbéri rendszer Franciaországban?
- 4.. Mit jelent a *primus inter pares* kifejezés?
- 5.. Sorolja fel a központi igazgatás szerveit!

- 6.. Mi volt a párizsi parlament?
- 7.. Ismertesse a francia rendi gyűlések négy típusát!
- 8.. A francia abszolutizmus államszervezeti sajátosságai?
- 9.. Milyen jogintézmény a „király 40 napja”?
- 10.. Bíróági szervezet és ítélezési gyakorlat a germán és a frank korszakban
- 11.. Ismertesse a német hadipajzsrendszert!
- 12.. Periodizálja a Német Birodalom alkotmánytörténetét!
- 13.. Ismertesse a Birodalmi Gyűlés összetételét és működési rendjét!
- 14.. Mit tud a *Majestas Carolinar*ról?

III.

- 1.. A X. századi helyi igazgatás jellemzői Angliában
- 2.. A XI. századi angol hűbériség jellemző vonásai
- 3.. Ismertesse Hódító Vilmos szerepét az angol igazgatás átalakulásában
- 4.. Ismertesse a *Magna Charta* kiadásának körülményeit és a dokumentum tartalmát
- 5.. A parlament kialakulása Angliában
- 6.. Az angol parlament szervezete és hatásköre
- 7.. A bíróági szervezet módosulásai az angol abszolutizmus idején
- 8.. Jellemezze a XVII. századi angol alkotmányfejlődés 6 főbb eredményét
- 9.. A kabinet kormányzás jellegzetességei

IV.

- 1.. Mit tartalmazott a Függetlenségi Nyilatkozat?
- 2.. Mit tartalmazott az „amerikai Bill of Rights”?
- 3.. Jellemezze a Konföderációs Cikkelyeket!
- 4.. Mi jellemezte a „paternalista” politikát?
- 5.. Mit tartalmazott az Északnyugati Ordinance?
- 6.. Milyen álláspontot foglalt el Lemuel Shaw?
- 7.. Miről rendelkezett a Kansas-Nebraska Act?
- 8.. Mit tartalmaztak a fekete kódexek?
- 9.. Mit jelent a „due process” elve?
- 10.. Mit jelent a „megkülönböztetett, de egyenlő szolgáltatások” elve?
- 11.. Milyen változások következtek be a New Deal idején a jogász hivatás területén?
- 12.. Jellemezze a „substantive due process” korszakát!

V.

1. Melyek az emberi jogok a francia Deklaráció szerint?
2. Milyen törvényhozási befolyást biztosított a királynak az 1791-i francia alkotmány?
3. Milyen szerepük volt az ösgyűléseknek az 1793-i alkotmány szerint?
4. Kikből állt az Ötszázak Tanácsa?
5. Milyen szerepet játszott a Direktórium a francia alkotmánytörténetben?
6. Milyen alkotmányos változásokat tartalmaz Ausztria első kartális alkotmánya, az ún. pillersdorfi alkotmány?
7. Mit tartalmazott az osztrák "decemberi alkotmány"?
8. Milyen modern jogelveket rögzített a weimari alkotmány?
9. Milyen két fő jellemzővel rendelkezik a Szárd Királyság Alkotmánya?
10. Miről szól az ún. garancia törvény (Legge delle Guarentigie)?

11. Sorolja fel a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségének négy alapító államát!

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A félév során két zárthelyi dolgozat megírására kerül sor az Egyetemes állam- és jogtörténet I. tantárgy tematikus leírásánál megadott tételekből, amelynek értékelése öt fokozatú jeggyel történik.

A hallgató szóbeli órai teljesítése a félévközi értékelés részét képezi. A szóbeli teljesítménnyel szembeni elvárások: latin jogi szöveg (szóösszetétel/szakkifejezés, mondat/jogelv) nyelvtani, kontextuális és jogdogmatikai értelmezése, grammatikai használata. Egy-egy a jogtudomány latinságára vonatkozó kultúrtörténeti-jogtörténeti témakör önálló feldolgozása és prezentálása.

Gyakorlati jegy teljesítésének módja, értékelése:

*A tantárgy teljesítése az **aláírás** valamint az öt fokozatú értékelés szerinti **gyakorlati jegy** megszerzésével történik. Az **aláírás megszerzésének**: a tantárgy gyakorlati jellegénél fogva a szemináriumi órák látogatása, amelyek alól igazolatlanul csak 1 alkalommal kérhet az oktatótól felmentést a hallgató. Az egy alkalomnál több igazolt, valamint igazolatlan hiányzás beszámolási kötelezettséget von maga után. A beszámolás szóban, legkésőbb a szorgalmi időszak utolsó hetéig lehetséges.*

*A **gyakorlati jegy** az írásbeli zárthelyi dolgozatok és az órai szóbeli teljesítés értékelésén alapul. Jeles érdemjegy eléréséhez a tananyag legalább 90%-os, a jó érdemjegy eléréséhez a tananyag 80%-os, a közepes érdemjegy eléréséhez a tananyag 70%-os, az elégséges érdemjegy eléréséhez pedig a tananyag 60%-os elsajátítása a kívánatos.*

A gyakorlati jegy elfogadásához mindkét írásbeli zárthelyi dolgozat legalább elégséges érdemjeggyel történő értékelése szükséges. A félévközi szóbeli teljesítés gyakorlati jegybe történő beszámításának aránya 10%.

*A **gyakorlati jegy pótlása**: a tanulmányi szabályzat alapján a szorgalmi időszakban a pótlásra megadott időpontban, a vizsga időszak első kéthetében pedig a Neptun rendszerben feltüntetett gyakorlati jegy pótlására kijelölt vizsgaalkalmakkor kerülhet sor.*

KREDITBESZÁMÍTÁS ESETÉN: A KREDITBESZÁMÍTÁSI KÉRELEMRŐL SZÓLÓ HATÁROZAT BEMUTATÁSA MELLETT AZ ALÁBBI TÉTELEK SZÁMONKÉRÉSE ALÓL MENTESÜL A HALLGATÓ: 4-6; 12-14; 21-22; 34-36; 42-43. (A tételeket ld. az Egyetemes Állam- és Jogtörténet I. tantárgyi tematikájában)

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további / sajátos módok, jellemzők: előadás, magyarázat, tematikus prezentáció/szemléltetés, tréningmódszertan: frontális szemináriumi munka, interaktív és kooperatív oktatási módszer, megbeszélés, vita, páros-csoportos hallgatói munka, hallgatói kiselőadások, önálló hallgatói munka alkalmazása

Kötelező irodalom:

1. **Bónis-Gönczi-Koncz-Stipta: Egyetemes állam- jogtörténet** (2. bővített és átdolgozott kiadás, Patrocínium kiadó, Budapest, 2019.
2. **Ruszoly József:** Európai jog- és alkotmánytörténet. Opera Iurisprudentiae. I. (Szerk.: Balogh Elemér) Pólay Elemér Alapítvány. Szeged, 2011. 539. p.
3. **István Stipta:** Die vertikale Gewaltentrennung. Verfassungs-und rechtsgeschichtliche Studien. Ungarische Rechtshistoriker (Red.: Barna Mezey) 2. ISBN: 963-9567-99-X. Gondolat Verlag Budapest, 2005. 332 p.

Ajánlott irodalom:

1. **Kajtár István:** Egyetemes állam- és jogtörténet I. Budapest-Pécs: Dialóg Campus, 1998. (Dialóg Campus tankönyvek). 175 p.
2. **Horváth Pál** (szerk.) Bevezetés az egyetemes állam- és jogtörténet forrásaiba - Állam- és Jogtudományok (J 1-431) Budapest, 1999.
3. **Reiner Schulze** (ed) Europäische Rechts- und Verfassungsgeschichte. Berlin, 1991.